

До разової спеціалізованої вченої ради
ДФ 49.106.2024
Одеського національного університету
імені І.І. Мечникова
65000, м. Одеса, вул. Дворянська, 2

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

доктора географічних наук **Любіцевої О.О.**
на дисертацію **Соколовського Віктора Анатолійовича**
**«Рекреаційно-туристський потенціал як умова формування
рекреаційного комплексу Середнього Придніпров'я»**,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 106 «Географія»
з галузі знань 10 «Природничі науки»

1. Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок із науковими програмами, планами, темами.

Актуальність дисертаційного дослідження В.А. Соколовського обумовлена в першу чергу потребами управління туризмом як самостійної галузі господарства в Україні, на пріоритетність якого вказується в численних державних документах, в тому числі й у стратегії післявоєнного відродження. В основу територіального управління має бути покладене науково обгрунтоване районування рекреаційно-туристичної діяльності в країні. Автор саме й обгрунтовує, на основі оцінки ресурсного потенціалу, який розуміється розширено, методологічну базу проведення такого районування, основу на теоретико-методологічних засадах суспільної географії. На сьогодні наявні різні схеми такого районування, в основу яких покладені переважно суб'єктивні авторські міркування, але загальновизнане рекреаційно-туристичне районування України відсутнє, що й обумовлює актуальність даного дослідження.

Це один актуальний момент даного дослідження полягає в його мікрорегіональному спрямуванні. Регіональних (на рівні адміністративних областей) досліджень достатньо, практично для кожного регіону такі

дослідження проведені. В той же час, недостатня увага приділена аналізу рекреаційного господарства на міжрегіональному рівні, особливо тих територій, які, володіючи значним рекреаційно-туристичним потенціалом, наразі не користуються високою популярністю серед туристів внаслідок давно сформованої галузевої та територіальної структури переважно індустріально-аграрної спеціалізації.

Про актуальність теми також свідчить значний рівень впровадження результатів дослідження в науково-дослідну та освітню діяльність кафедри економічної та соціальної географії і туризму геолого-географічного факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, а також факультету авіаційного менеджменту Льотної академії Національного авіаційного університету, що підтверджено відповідними довідками та актами.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Аналіз змісту дисертації та публікацій здобувача є підставою для висновку про наукову обґрунтованість і достовірність викладених автором результатів власного дослідження. Автором всебічно опрацьований значний масив наукових джерел (180 найменувань), які присвячені дослідженню рекреаційно-туристичного потенціалу та особливостей функціонування міжгалузевого рекреаційного комплексу регіонального рівня, що дозволило загалом змістовно висвітлити досліджувану проблему.

Основні положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертації, ґрунтуються на сучасних теоретико-методологічних положеннях суспільної географії, географії рекреації і туризму, а також міждисциплінарних туризмологічних досліджень, якими автор послуговувався при виконанні теоретичного розділу. Робота має як теоретико-методичне, так і аналітико-прикладне, практичне спрямування.

Новизна і практична цінність отриманих результатів дослідження забезпечуються також належною теоретико-методологічною основою,

обґрунтованістю вихідних положень, виявленням причинно-наслідкових зв'язків між складовими досліджуваної проблеми. Про обґрунтованість даного дослідження також свідчить значний аналітичний матеріал, зібраний і опрацьований автором, який міститься у Додатках.

Сформульовані в дисертації теоретико-методичні положення, отримані прикладні результати і запропоновані рекомендації є достовірними, ґрунтуються на сучасному теоретико-методологічному апараті суспільної географії і спрямовані на розвиток наукового знання та методики аналізу рекреаційно-туристичного потенціалу для формування регіональних рекреаційних комплексів.

3. Значення для науки й практики отриманих дисертантом результатів

Дослідження дисертанта містить нові, раніше не захищені наукові положення, а обґрунтовані результати розв'язують низку важливих науково-практичних завдань.

В теоретико-методичному плані це в першу чергу уточнення і подальший розвиток базових понять: «рекреаційні ресурси» (с.34-45), «регіональний рекреаційний комплекс» (с.46-57), «рекреаційно-туристичний потенціал» (с. 30-34), на підставі аналізу яких сформовано авторські їх визначення.

Авторське трактування регіонального рекреаційного комплексу та аналіз теоретико-методологічних засад територіальної організації теж заслуговують на увагу. Зокрема, факторний аналіз формування територіальної структури РРК та механізмів просування продукції комплексу, продемонстрований автором (рис.1.5, с.61).

Проаналізовані методичні засади суспільно-географічного дослідження територіальної організації рекреаційного комплексу регіону дозволили виявити основні структурні елементи та їх ієрархічні рівні. В основу виділення елементів територіальної структури покладене поєднання ресурсів і рекреаційної інфраструктури, що в сукупності формує рекреаційно-

туристичне господарство регіону Середнього Придніпров'я і дозволило автору виділити точкові та ареальні форми, представлені в таблицях 3.2-3.3 (с.115-116), а також виявити диспропорції їх розподілу (рис.3.4, с.114).

Наукова новизна визначається тим, що автором запропоновано і апробовано на прикладі Середнього Подніпров'я методику комплексної суспільно-географічної оцінки рекреаційно-туристського потенціалу що може бути використане в рекреаційно-туристичному районуванні і управлінні туризмом, і підтверджено рядом авторських тематичних картосхем.

Теоретичне значення роботи полягає в тому, що дослідником зроблено вклад в розвиток теорії та методики оцінки рекреаційно-туристського потенціалу, на основі якої розроблена модель кластеру Середнього Придніпров'я (рис.3.11, с.144), що є практичним внеском в розбудову туризму в даному регіоні.

Авторські розробки та апробована методика дослідження можуть бути застосовані в аналогічних регіональних дослідженнях. Практичне значення дослідження визначається також ефективним впровадженням результатів дослідження у освітній процес та практичну діяльність окремих туристичних підприємств регіону.

4. Оцінка змісту дисертації та її завершеність

Структура роботи є логічною, послідовно розкриває цілі і завдання, поставлені в роботі. Робота складається з анотацій, переліку публікацій автора, вступу, трьох розділів, дев'яти підрозділів та висновків до кожного розділу, загальних висновків, переліку використаних джерел та додатків.

У першому розділі дисертації висвітлено теоретико-методологічні засади суспільно-географічного дослідження регіонального рекреаційного комплексу. Автором окреслена структура, поглиблено поняттєво-термінологічний апарат дослідження рекреаційно-туристського потенціалу регіонального рекреаційного комплексу, розглянуто основні характеристики та властивості рекреаційних ресурсів, а також способи їх використання для

організації рекреаційної діяльності, проаналізовано передумови розвитку і обґрунтовано методологічні принципи дослідження територіальної організації регіонального рекреаційного комплексу в сучасних умовах.

У другому розділі розкрито чинники, що визначають формування регіонального рекреаційного комплексу, охарактеризовано потенціал рекреаційного комплексу Середнього Придніпров'я. Дисертантом проаналізовано поширення природних, природно-антропогенних та соціально-економічних ресурсів і передумов формування та функціонування регіонального рекреаційного комплексу.

Третій розділ присвячено аналізу просторової структури рекреаційного комплексу регіону та районуванню території дослідження, а також детально описано проблеми і визначено перспективи його подальшого розвитку. На підставі аналізу особливостей функціонування рекреаційного комплексу Середнього Придніпров'я, автором визначено шляхи подальшого розвитку рекреаційного господарства регіону, а також запропоновано варіанти залучення додаткових складових рекреаційно-туристського потенціалу.

Одержані автором результати достатньо повно представлено у висновках до кожного з розділів та загальних висновках дисертації і вони загалом відповідають головним положенням пропонованого дослідження та меті і завданням, попередньо визначених дисертантом. Дисертаційна робота В. А. Соколовського є самостійною завершеною науковою працею, що містить результати проведених автором досліджень, отримані висновки і пропозиції є обґрунтованими.

5. Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях

Основні результати, наукові положення та висновки дисертаційного дослідження опубліковано у 58 наукових праць, з яких 2 статті у виданнях, що входять до міжнародної наукометричної бази Scopus; 5 статей – в наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України; 1 стаття – у міжнародному науковому виданні країн ЄС; 6 розділів і

підрозділів у монографіях і колективних монографіях та 44 – у матеріалах і тезах конференцій та семінарів.

Опубліковані наукові праці повністю висвітлюють основні результати дисертаційного дослідження та мають належну апробацію. В основних фахових рецензованих працях, які підготовлені в співавторстві, здобувачем окреслено його власний авторський доробок.

6. Дотримання академічної доброчесності, відповідність анотації основним положенням дисертації

Текст дисертаційного дослідження, стиль подання матеріалів та його наукові результати дають підстави стверджувати, що здобувач відповідально, з дотриманням вимог до академічної доброчесності виконав своє дослідження. Дисертант належним чином оформив посилання на наукові, статистичні та інші інформаційні джерела. Зміст анотацій українською та англійською мовами за своєю сутністю ідентичні основним положенням дисертації й відображають її мету та новизну. Зміст анотації не містить інформацію, яка була б відсутньою у тексті дисертації. В дисертаційному дослідженні Віктора Соколовського не виявлено ознак академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, компіляції тощо.

7. Дискусійні положення та зауваження до змісту роботи

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження в цілому, варто зазначити деякі дискусійні положення, а також висловити окремі побажання, які мають рекомендаційний характер:

1) Об'єктом дослідження автором визначено Середнє Подніпров'я. Територія є модельною, на якій автор провадить апробацію свого підходу та методики і ця методика в подальшому, як засвідчує сам автор, може бути використана при дослідженні інших регіонів. Тому варто було б точніше визначити об'єкт дослідження.

2) Метою роботи автор зазначив аналіз рекреаційно-туристського потенціалу та дослідження територіальної організації рекреаційного комплексу Середнього Придніпров'я, а в темі роботи зазначений аналіз

потенціалу з метою формування регіонального рекреаційного комплексу, тож подібне формулювання можна тлумачити як оцінку наявної територіальної організації і наявного потенціалу, тобто не відображено процес формування;

3) Зазначене автором друге завдання дослідження – «визначити сутність і фактори формування регіонального рекреаційного комплексу» в змісті отримало відображення під назвою «Сутність регіонального рекреаційного комплексу», більш логічним було б використати в змісті повну назву завдання, тим більше, що в самій роботі автор аналізує обидва аспекти цього завдання;

4) Доцільно було б у Додатки внести розрахункові дані до рис. 3.3., на якому автор визначив головні осередки «на підставі аналізу транспортної доступності до найцінніших рекреаційних ресурсів від розподільчих центрів та показників компактності території регіону».

5) У легенді до рис. 3.10 не відображені види рекреаційних ресурсів та специфіка їх використання, про що говориться у тексті дисертації (с. 133);

6) Висновки до Розділу 3 потребують конкретизації, в них не відображена практична цінність запропонованого рекреаційного районування регіону дослідження;

7) Зауваження технічного характеру: в роботі зустрічаються деякі граматичні та стилістичні помилки; відсутність уніфікації щодо вказання сторінок (великі/малі літери) при бібліографічних посиланнях; на с.119 в тексті відсутнє посилання на рис 3.5; на с.121 порушено нумерацію рисунків (два різні рисунки під номером 3.6), на рис.2.2. (с.76) не дописана повна назва.

Однак, вищезазначені недоліки підлягають виправленню у робочому порядку та не знижують значущості дослідження.

8. Загальний висновок

Аналіз дисертаційного дослідження, його анотації і опублікованих праць за темою дисертації дозволяє зробити висновок, що дисертаційна робота на тему: «Рекреаційно-туристський потенціал як умова формування

рекреаційного комплексу Середнього Придніпров'я» є актуальним, цілісним, самостійним, оригінальним та завершеним науковим дослідженням, яке має наукову новизну, теоретичне та практичне значення, виконане на належному кваліфікаційному рівні, за структурою, змістом та оформленням відповідає вимогам наказу МОН України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та постанові Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44 (зі змінами) «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор Соколовський Віктор Анатолійович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 10 «Природничі науки» за спеціальністю 106 «Географія».

Офіційний опонент:

Доктор географічних наук, професор,
завідувачка кафедри країнознавства та туризму
географічного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Ольга ЛЮБИЦЕВА

Підпис доктора географічних наук, професора Любіцевої О.О.

«Засвідчую»

Вчений секретар Науково-дослідної частини
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка Вчений

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ
ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР НАЧ
КАРАУЛЬНА Н.В.
29.09.2024р

Наталія КАРАУЛЬНА

Документ підписано у сервісі Вчасно (продовження)

Відгук_д.г.н., Любіцевої О.О.pdf

Документ відправлено: 20:16 30.04.2024

Документ отримано: 20:18 30.04.2024

Власник документу

Електронний підпис

20:16 30.04.2024

Ідентифікаційний код: 1949113123

ЛЮБИЦЕВА ОЛЬГА ОЛЕКСАНДРІВНА

Власник ключа: ЛЮБИЦЕВА ОЛЬГА ОЛЕКСАНДРІВНА

Час перевірки КЕП/ЕЦП: 20:16 30.04.2024

Статус перевірки сертифікату: Сертифікат діє

Серійний номер: 5E984D526F82F38F0400000095A2DB0081AC0F05

Тип підпису: удосконалений